

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Константин Василев Пехливанов, Юридически факултет на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“

по процедура за придобиване на ОНС „доктор“ по област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.6. Право (Теория на държавата и правото)

Кандидат: Кирил Стоянов Илчев

Дисертационен труд: Оценка на икономическото въздействие на нормативните правни актове

Научен ръководител: проф. д-р Янаки Боянов Стоилов

Приемащо звено: Юридически факултет на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“

Първично звено: Катедра „Теория и история на правото“

Представям настоящото становище като член на научното жури, назначено със Заповед № РД 22-810 от 02.04.2025 г. на Ректора на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ и на основание Протокол № 1/17.04.2025 на научното жури, с което ми е възложено да изготвя становище.

По допустимост на процедурата: кандидатът за придобиване на ОНС „доктор“ Кирил Илчев е представил дължимия комплект документи съобразно изискванията на ЗРАСРБ, ППЗРАСРБ и ПРАСПУ. Изпълнени са минималните национални изисквания. Авторефератът е представен на два езика и отразява структурата и приносите на дисертационния труд. Намирам дисертационния труд за допустим до разглеждане по същество на научните приноси в него.

По качествата на научния труд:

При търсене в достъпните бази данни не открих дисертационен труд с подобно название, не ми е известно процесът на оценка на въздействието на нормативните актове в икономически аспект да е била обект на самостоятелно научно изследване. С темата на изследването си дисертационният труд има новост и принос.

Научният труд е разделен на увод, три глави и заключение и съдържа общо 277 страници, от които същинският аналитичен текст на трите глави е 244 страници.

В увода прави добро впечатление разграничаването между предмета и обекта на изследване на дисертационния труд (с. 4) и точното методологично излагане на задачите на научния труд, което позволява проверимост на научните изводи и съответствието на структурата на труда с предварително заявените цели. Подходящо е разделението на очертаните проблеми на проблеми с правен характер и проблеми с характер извън юридическата рамка.

Глава първа, озаглавена „Обща характеристика и понятие за Оценка на въздействието на нормативните правни актове“ анализира произхода на оценката на въздействието на нормативните актове, като се започне от прототипи в древността;

основно внимание се обръща на законодателството и административната практика в САЩ, като авторът приема, че там се създава оценката на въздействието в съвременния ѝ вид и се обръща внимание на практиката в Европейския съюз и се преминава към изследване на правния институт в България. Намирам за правилно свързването му със ЗОАРАКСД и изследването на събитията след 2003 г. Добро впечатление прави изследването на норми на института в подзаконовите актове, свързани с Министерския съвет и неговата администрация и резултатите по оперативни програми на Европейския съюз, които обединяват постиженията на теорията и практиката.

Изследвани са постиженията на общата теория на правото относно термина „регулиране“ и възгледите за позитивизма и битието на нормативната система, което поставя доктринална база на дисертационния труд. Приносно намирам изследването на възгледите на Дуоркин за понятието „политика“ като надюримическо понятие, което е насочено към позитивни промени в живота на обществото и анализа на връзката с понятието „принцип“. Стойностно е и изследването на понятието за „меко право“ (с. 44 и сл.) и използването на инструментите на мекото право в оценката на въздействие на нормативните актове. Обърнато е внимание и на правно-социологическите проблеми на оценката на въздействието. Стойностни са изследванията върху понятията за стабилност и предвидимост в правото и социалната система.

Втора глава „Оценка на въздействието на нормативни актове в Европейския съюз и Р България – икономически проявления на механизма, принципи и критерии, видове, проблемни области и дефицити“ задълбочава научното изследване“ се оценяват възгледите за доброто управление в тяхното развитие, което оценявам като принос. Това понятие се използва в актове на Съвета на Европа и Организацията за икономическо сътрудничество и развитие, които не са подробно изследвани в България. Прави се преход към специфичните цели на дисертационния труд. Сравняват се постиженията на българското национално право (ЗНА и НОМИОВ) с постиженията на общностното право. Приносна е частта за икономическите аспекти на оценката на въздействието и възможностите за регулаторната политика, които според автора не са използвани напълно. Съгласен съм с извода на дисертанта, че „У нас липсват отделни нормативни разпоредби, ръководства, наръчници и други, обособяващи или обособени по видове въздействия, в конкретика за извършване на оценка на икономическото въздействие на нормативния акт“, както и че „Няма наличен държавен (или недържавен, смесен) компетентен орган, който да осъществява извършването и контрола на оценката на икономическото въздействие“. Точно е и наблюдението, че „липсва обосновка за необходимостта от въвеждането и зачитането на водещите при изработване на нормативни актове принципи на субсидиарност и пропорционалност, не е определено и значението на тяхното съдържание“.

Анализирано е въвеждането на механизма за оценка на въздействието в ЗНА, което е направено с проучване на законопроекта, както и норми относно оценката на въздействието в други нормативни актове.

Разгледани са в подробности видовете оценка на въздействие и техните положителни ефекти – предварителна и последваща, частична и цялостна. Високо оценявам отразяването на оценката на ОИСР относно националния механизъм. Като цяло поддържам изводите за осемте принципа на законодателния процес по чл. 26, ал. 1 ЗНА. Оценявам положително анализа на принципите на субсидиарност и съразмерност, възприети от правото на ЕС в приложение към процеса на изготвяне на оценка на въздействието.

Практически полезен в нормотворчеството е изследваният, прилаган от Европейската комисия набор RACER (с. 154 и сл.), което е приносна страна на труда.

Глава трета „Приложни страни на ОБНА“ намирам за полезно практическо и емпирично допълнение към изследванията в дисертационния труд, като теоретичното ядро си остава Глава втора. Тук са привнесени елементи на интердисциплинарност и икономически изследвания, които намирам оправдани и полезни в правния анализ. Подробно и последователно са изведени стъпките, които трябва да бъдат извършени в оценката на икономическото въздействие на нормативния акт.

Като цяло давам положителна оценка на труда, извършена е задълбочена аналитична работа с елементи на интердисциплинарност и отчитане на икономическите ефекти на правното регулиране, а такива изследвания не са много у нас.

Като слабост на труда бих посочил значително количество правописни и стилови грешки, които са лесно отстраними, ако авторът пожелае да издаде труда.

Не съм открил данни за плагиатство и използване на чужди научни приноси по нерегламентиран от закона начин.

В заключение, намирам, че с качествата на представения дисертационен труд с наименование „Оценка на икономическото въздействие на нормативните правни актове“ дисертантът Кирил Стоянов Илчев заслужава присъждане на ОНС „доктор“ по област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.6. Право (Теория на държавата и правото).

Изготвил становището

(доц. д-р Константин Пехливанов)

13.05.2025

Пловдив